

Колекції видатного бібліографа та бібліофіла (до 75-річчя від дня народження Ф.К.Сарани)

Протягом усього свого життя Федір Кузьмович Сарана (1921-1995) збирав книжки, передусім з бібліографії, літературознавства, твори українських письменників, серед них чудові колекції видань Т.Шевченка, А.Тесленка, Ю.Яновського. Велике щастя, коли закоханість у книгу, яка притаманна всім бібліофілам, супроводжує книголюба і в професійній діяльності. Саме так було в житті Федора Кузьмовича. Навчання в Київському бібліотечному технікумі, Харківському та Ленінградському бібліотечних інститутах, на історичному факультеті Київського університету, а далі бібліографічна й редакторська робота в Укрдержвидаві, зав. сектором бібліографії Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка, головним бібліографом ЦНБ АН УРСР, зав. редакцією УРЕ та ін., - скрізь він був пов'язаний з Книгою. Це було підґрунтя для творчої роботи, свідченням якої є чималий список його праць¹.

Багатьом спеціалістам він допомагав порадами, довідками, матеріалами з власного архіву та бібліотеки і дарував безцінні духовні скарби - книжки, журнали - як окремим дослідникам, так і установам. У Державному музеї книги й друкарства України зберігається подарована Ф.Сараною колекція книжок і листівок періоду Великої Вітчизняної війни. Згодом, до відзначення ювілею Ю.Меженка, якого Федір Кузьмович вважав своїм

учителем, він подарував музею чудово оправлені томи комплексу журналу «Бібліологічні вісті».

З 1989 по 1995 рр. Федір Кузьмович передав Центральному державному архіву-музею літератури й мистецтва України близько 900 документів і понад дві тисячі аркушів бібліографічних карток, вирізок, чернеток з архіву Миколи Антоновича Плевака. Це унікальні матеріали до «Словника українських письменників»: біографії чи автобіографії письменників, бібліографії їхніх творів, окремі вірші та оповідання, листи, фотографії, картотека видань творів українських авторів, складена М.Плеваком, машинопис його статті про розвиток української літератури другої чверті ХІХ ст. Серед документів до «Словника українських письменників» є матеріали Б.Антоненка-Давидовича, М.Драй-Хмари, М.Йогансена, С.Пилипенка, Є.Плужника, В.Підмогильного, В.Поліщука, М.Семенка, В.Сосюри та багатьох інших. Крім того, представлено матеріали, зібрані М.Плеваком до «Хрестоматії з української літератури», його листи, чернетки, нотатки до праць з питань розвитку української літератури.

У 1993 р. Ф.Сарана передав до Державного музею Т.Шевченка видання творів поета часів Великої Вітчизняної війни, листівки й плакати цього періоду з портретами та уривками творів Кобзаря, фотографії, інші матеріали.

В останні місяці життя Федір Кузьмович почав передавати книжки з власної бібліотеки до бібліотеки Києво-Могилянської академії, насамперед підручники, літературознавчі та бібліографічні видання.

Але закінчити цю справу не встиг. Її продовжила донька бібліографа, Тетяна Коровіна. За заповітом батька, вона передала цю частину бібліотеки (близько тисячі вид.) до Києво-Могилянської академії, численну «шевченкіану» - Державному музею Т.Шевченка, а матеріали з особистого архіву Ф.Сарани - у відділ рукописів Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка: у його архів - матеріали Ю.Меженка, персональні бібліографії письменників та діячів культури І.Анзенштока, М.Бажана, Л.Бойка, М.Гуменюка, Я.Дашкевича, М.Коцюбинського, Ф.Максименка, Ю.Михайліва, М.Плевака, М.Рильського та інших, а також бібліографічний покажчик «Список недостаючих книг в Книжній палаті СРСР» (машинопис, 294 с.), систематичний каталог видань ВУАН 1918-1929 рр. (машинопис, 176 с.), «Історія Києва» (машинопис, 450 с.); картотека УРЕ 1927-1934 рр., листування Ф.Сарани з Ю.Меженком та іншими особами, матеріали до бібліографії української літератури, до бібліографії праць співробітників Інституту літератури тощо.

Наш побіжний огляд лише деякою мірою розкриває ті величезні унікальні матеріали, які дослідник збирав практично все життя, відмовляючи собі і своїм близьким, можливо, в найнеобхіднішому. Проте його наполеглива праця бібліографа і бібліофіла не пройшла марно, вона несе знання і користь людям, слугує їм широко і тихо, непомітно, як це завжди робив і сам Федір Сарана.

Галина Ковальчук

1. Федір Кузьмович Сарана: Бібліографічний покажчик. - К.: Державна бібліотека України, 1993. - С.8-20.

© Ковальчук Галина Іванівна, Київ, 1997